

Schrijfmagie

Hoe schrijf je een goed verhaal?

Tips van jeugdauteurs met 31 schrijfoefeningen.

Inclusief schrijfplanner, schrijfdoelen, enz..., alles om een boek te kunnen schrijven.

Een uitgave van vzw Cunamo in het project Bokido.

Colofon

Auteurs :

Judy Voogd, Karen Dierickx, Johan Vandeveld, Nico De Braeckelee, Guy Didelez, Vera Van Renterghem, Luc Descamps, Jonas Boets, Danny De Vos, Bart Moeyaert, Cis Meijer, Anne Provoost, Dirk Bracke, Marc De Bel en Vicky Boerjan.

Ontwerp boekomslag: Vicky Boerjan

Projectleiding: vzw Cunamo, Vicky Boerjan

ISBN-nummer: 9789090310893

Depotnummer: D/2018/14150/1

NUR-code: 200

Dit project met als naam Bokido was enkel mogelijk door de vrijwillige medewerking van de jeugdauteurs vermeld in dit boekje.

Bokido is een project van vzw Cunamo, Lisseweegs Opperhof 2 8380 Lissewege, ondernemingsnummer 0685.640.639

www.cunamo.be

www.bokido.be

Alle rechten voorbehouden. Niets van deze uitgave mag worden gereproduceerd of doorgegeven in welke vorm dan ook zonder schriftelijke toestemming van vzw Cunamo.

Voorwoord

Hoe begin je aan een verhaal? Geen gemakkelijke vraag. Wij van vzw Cunamo wisten het antwoord ook niet. Dus hebben we het gevraagd aan een aantal jeugdauteurs. Aan wie kan je het beter vragen dan aan schrijvers die elke dag verhalen verzinnen en opschrijven? Zelf kunnen we maar één tip geven en dat is DOEN!

Met de D van durven een verhaal te vertellen en op te schrijven. Met de O van open je ogen en oren om een verhaal te kunnen ontdekken en vangen voor je eigen boek. Met de E van ervaring heb je niet nodig, tenzij ervaring in het lezen van boeken. Iedereen kan beginnen schrijven, zeker jij! Waarom zou je het niet kunnen? En als allerlaatste met de N van nooit-gedacht-dat-ik-dit-zou-kunnen.

Denk eens hoe jij je zal voelen als je jouw eigen boek in je handen hebt?

Trots, gelukkig, blij?

Je kan meer dan je denkt, je moet het enkel durven proberen, dus waarom niet?

Naast de tips van de jeugdauteurs, hebben we in dit boekje ook nog 31 schrijfoefeningen bijgevoegd. Zo

kan je al eens experimenteren en oefenen hoe je best iets schrijft, hoe je gevoelens beschrijft, welke verhalen je kan verzinnen. Je kan elke dag één oefening maken. Zo kan je nog gemakkelijker je eigen boek schrijven. Hoe meer je oefent, hoe sneller de inspiratie komt.

Voor het maken van dit boekje willen we nog volgende jeugdauteurs bedanken die ons gratis de nodige tips hebben bezorgd: Marc De Bel, Bart Moeyaert, Anne Provoost, Guy Didelez, Danny De Vos, Judy Voogd, Nico De Braeckeleer, Karen Dierickx, Vera Van Renterghem, Jonas Boets, Luc Descamps, Johan Vandeveld, Cis Meijer en Dirk Bracke.

We wensen je veel leesgenot met dit boekje en met de tips. We hopen binnenkort je verhaal in de boekenwereld te zien verschijnen. Schrijf ze!
Veel leesplezier!

Namens vzw Cunamo,
Vicky Boerjan
Voorzitter

P.S.: deze tekst schreef ik in 2018. Toen wist ik nog niet dat ik door een zware hersenschudding en enkele weken in het duister in 2020 zelf een

jeugdboek De krummelingen zou inspreken en onder een pseudoniem zou uitgeven (www.bovickery.eu). Als ik dat kan, dan jij ook! Iedereen kan een boekje schrijven, zeker met tips. Ook jij kan een boekje schrijven. Waarop wacht je?

Schrijftips van Judy Voogd

Website: www.judyvoogd.nl

Schrijfster van:

- Noek de never nooit heks
- Het geheim van het vervallen kasteel
- Het mysterie van de verdwenen robijn

Zit je helemaal klaar om je verhaal te schrijven? Super. Enthousiasme is het halve werk. Hier zijn een paar tips voor die andere helft. Natuurlijk kan je best een geweldig verhaal schrijven zonder mijn raad op te volgen. Ik wil het je alleen een beetje makkelijker maken.

Begin en einde

Een spannend begin is heel belangrijk. Je wilt niet dat de lezer meteen gaat gapen. Het interesseert hem niet dat het regent in Lutjebroek of dat de narcissen zo mooi in het veld staan. Dus geen lange beschrijvingen. Stort hem meteen in het verhaal. Laat bijvoorbeeld je hoofdpersoon iets vreselijks overkomen, zodat de lezer al naar de eerste woorden met uitpuilende ogen roept: 'Oh jee, hoe

gaat dit aflopen?’ Ja, dat aflopen oftewel het einde. Je weet dat al voordat je gaat schrijven. Tenminste, dat hoop ik. Want het einde is even belangrijk als het begin. En het helpt echt als je weet waar je naartoe schrijft, anders midden in het verhaal vast te zetten. Dus denk daar goed over na.

De karakters

Zorg dat je karakter karakter hebben. Wees niet bang voor overdrijven. Slechteriken mogen heel slecht zijn en goeieriken heel goed. Maar van de hoofdpersonen willen we ook wat andere kanten horen. Bijvoorbeeld of ze bang zijn in het donker, of nagelbijten, of nooit hun huiswerk maken. De lezer moet in de huid van de hoofdpersoon kunnen kruipen en zo alles mee voelen. Als de helft denkt dat er een monster onder zijn bed zit, moet de lezer klappertanden. En jij trouwens ook als schrijver moet je heel veel om je hoofdpersoon geven.

Het verhaal

Een veel voorkomende verhaallijn had ongeveer zo:

- de hoofdpersoon heeft een groot probleem (wordt gepest op school) of wil iets erg graag (een turnwedstrijd winnen).

- Om allerlei redenen kan hij probleem niet oplossen of wat hij wil is onbereikbaar (bijvoorbeeld door de tegenwerking van de slechterik). Hoe moeilijker het voor de held is, hoe beter.
- Na vreselijke avonturen wordt de slechterik gestraft en de held krijgt volop vrienden of wint de wedstrijd.

Natuurlijk is dit maar een voorbeeld. Er zijn miljarden andere verhaallijnen die je kan volgen. Wie weet, misschien wil jij wel een verhaal schrijven dat slecht afloopt.

Het schrijven

Hou je zinnen kort. Gebruik niet te veel bijvoeglijke naamwoorden. Lees hardop voor wat je geschreven hebt, dan hoor je waar de komma's en de punten moeten staan. Nu is je verhaal klaar. Je laat het meteen lezen aan je ouders en je vrienden. 'Geweldig!' roepen deze allemaal. Je ouders omdat ze trots op je zijn, wat je ook schrijft en je vrienden omdat ze je vrienden willen blijven. Dat wil dus niets zeggen. Wie kan je dan vertellen of het een goed verhaal is? Jijzelf!

Jawel. Leg het verhaal in de la. Kijk er niet meer na en denk er niet meer over. Ga rolschaatsen, of een cake bakken, of nog liever, lees verhalen van

anderen. Laat het jouwe minstens maand in de la liggen. Nou, wees nou niet ongeduldig en haal het niet na een week tevoorschijn. Ik zeg niet een maand voor niets.

Ok, we zijn een maand verder. Je haalt het verhaal uit te la en je leest het in één adem uit. Nu zie je waar het verhaal goed is en waar niet. Dan ga je opnieuw aan de slag. Geloof me, er zijn altijd dingen die verbeterd kunnen worden.

Lezen

De bovenstaande opmerkingen zijn misschien handig maar de beste die ik je kan geven is lees, lees en lees! Hoe meer boeken je leest, hoe meer ideeën je krijgt en hoe beter je gaat schrijven.

Schrijftips van Karen Dierickx

Website:

<http://karendierickx.wixsite.com/karendierickx>

Schrijfster van:

- Halve helden
- Over de liefde en zo
- Wat niemand weet
- De grote verliezer
- De mooiste zomer van mijn leven
- Een teken van leven
- De geesten van Ter Welle
- De wondere historie van Judocus Vijd en het Lam Gods

Schrijven begint bij lezen. Lees alle boeken die je graag wilt lezen, maar ook de boeken die je aangeraden worden of die je niet meteen zelf zou kiezen. Zo zal je gaandeweg te weten komen hoe jij je eigen verhaal zou willen vertellen en welke vorm je het meest aanspreekt (ik-vorm of zij/hij, tegenwoordige tijd of verleden tijd, chronologisch of met tijdsprongen, etc...).

Zodra je een idee hebt, laat je dat even sudderen. Kom zoveel mogelijk te weten over je onderwerp. Laat je idee rijpen. Speelt je verhaal zich bijvoorbeeld af in een periode in de geschiedenis die je zelf niet heb meegemaakt, zorg er dan voor

dat je zoveel mogelijk over die periode te weten komt. Niet alles zal je gebruiken en je verhaal (en dat is maar best ook!), maar het helpt om die bepaalde tijd beter aan te voelen.

Leer vooral je personages heel goed kennen. Bedenk wat hun lievelingskleur is, hun favoriete gerecht, naar welke muziek ze graag luisteren, welke kleren ze het liefste dragen, welke toekomstdromen ze hebben, welke nare herinneringen hen achtervolgen, enzovoort, ook al heeft dat misschien niet meteen belang voor je verhaal. Het helpt om het gevoel te krijgen dat je je personages kent als mensen van vlees en bloed, want dan moeten ze wel worden.

Zie je personages graag. Als jij om hen geeft, zal het ook voor je lezer gemakkelijker zijn om met hen mee te leven.

Begin niet te schrijven voor je de grote lijnen van je verhaal kent (ook wel de plot genoemd): je verhaal begint, dan gebeurt er van alles, en op een bepaald moment stopt je verhaal. Bedenk op voorhand wat er met je verschillende personages gaat gebeuren, hoe ze zullen reageren op die gebeurtenissen en hoe dat hen zal veranderen.

Tijdens het schrijven zal je misschien merken dat je eerste gedachte niet helemaal werkt, maar probeer toch voor je begint te schrijven om de plot zo volledig mogelijk en zo logisch mogelijk uit te

werken. Ook over de vorm waarin je je verhaal gaat vertellen, denk je op voorhand best even na (ik of hij/zij, tegenwoordige of verleden tijd of chronologisch of met tijdsprongen,...).

En dat kan je beginnen schrijven. Introduceer niet meteen alle personages; gun je lezer de tijd om hen één na één te leren kennen. Schets de beginsituatie, de plaats en de tijd, om duidelijkheid te scheppen, maar overdrijf niet. Je personages komen op de eerste plaats! Misschien helpt het om het verhaal dat je wilt vertellen voor je eigen ogen te zien afspelen als een film. Wat je ziet, beschrijf je voor je lezer. Maar vergeet ook niet (kort) aan te halen hoe iets ruikt, hoe iets proeft, hoe is klinkt...

De dialogen die je schrijft, zou je ook in het echt moeten kunnen horen. De meeste mensen spreken niet met volzinnen van vijf regels lang bijvoorbeeld. Luister maar wat gesprekken af, en je zal merken wat ik bedoel.

Stok je op een bepaald punt in het verhaal, herlees dan wat je hebt geschreven - herlezen is iets wat je trouwens altijd moet doen! - en ga op zoek naar de reden waarom je plots niet meer weet hoe het verder moet. Misschien heb je de plot toch niet goed genoeg doordacht voor je begon. Misschien

volgende gebeurtenissen zich toch niet logisch op. Misschien heb je ergens in het verhaal iets vergeten te vertellen. Leg je verhaal onder de microscoop en bestudeer elk element met aandacht. Dikwijls helpt het om je verhaal dan even opzij te leggen. Als je het dan na een tijd herleest, valt meestal wel op wat eraan schort.

Herlezen, geduld en doorzettingsvermogen!

En dan kom je aan het einde van je verhaal. Zorg ervoor dat alle verhaallijnen samenkomen, of toch op zijn minst afgesloten kunnen worden. Elk personage heeft een traject doorlopen en komt er ietwat anders uit. Net als jijzelf trouwens!

Schrijftips van Johan Vandevelde

Website: www.johanvandevelde.be

Schrijver van:

- Wolfsangel: Apollo, Purgatorium, Nemesis
- Elfenblauwreeks: Het juweel van Sinalris, Het vallei van de Goden, De banneling, De helm van Armata
- Het verloren galjoen, de heksen van Vernalia
- De demonen van Dalca: Nachtwild, Bloedlijn, Levensgif
- Toxine
- Gruwelhotel
- Robin Roover & Het geheim van Lingerton Castle - Robin Roover & Het schip dat tweemaal zonk
- De tijdspoort
- Het kronosproject
- Jaspers vlinders
- Het cupidocomplot
- Na het licht: De cycloop, De nieuwe veroveraars, Kinderen van de adelaar

Als schrijven gemakkelijk was, zou iedereen het doen. Maar met deze tips kom je al een heel eind.

Idee

Het idee is het zaadje waaruit jouw verhaal zal groeien. Ideeën vind je overal om je heen. Gebeurtenissen, foto's, dingen, mensen, krantenartikels,... Zorg dat je steeds een notitieboekje en een balpen bij je hebt voor wanneer je een idee tegenkomt. Dan kun je het meteen opschrijven. Vaak is een idee niet meer dan één of twee zinnen. Verhalen beginnen altijd klein.

Personages

Natuurlijk ben je een idee niets en heb je misschien bij het idee voor je verhaal al meteen een personage in je hoofd gekregen. Dat is ook logisch, want verhalen zonder personages bestaan niet. Het personage is het middelpunt van je verhaal. Vaak een persoon, maar soms ook een ding of een dier, door wiens ogen we het verhaal gaan beleven. Omdat personages zo belangrijk zijn, moet je ze ook heel goed leren kennen. Zeker je hoofdpersonage moet bijna familie voor je worden. Iemand die je door en door kent.

En een personage leren je kennen door je fantasie te gebruiken. Je gaat nu alles opschrijven wat je over je personage te weten komt.

geboortedatum geboorteplaats ouders broers en zussen arm rijk huis Schoolvrienden vijanden

1. **UITERLIJK:** Hoe ziet jouw personage eruit. Uiterlijk, kledij, haar, opvallende kenmerken (bril, flaporen, beugel, sproeten, littekens), sierraden,... Het helpt ok ontzettend als je een foto vindt van een persoon die op jouw personage lijkt.
2. **LEVEN:** wat heeft jouw personage tot nu toe meegemaakt en hoe ziet zijn of haar situatie situatie er op dit moment uit. Hobby's, sport lievelingseten, muziek, boeken, films, geloof, angsten (fobieën), maar ook zijn/haar verlangens: wat wil je personage bereiken in het leven (doel). En heeft je personage bepaalde dingen meegemaakt die een indruk op hem/haar heeft nagelaten (bijvoorbeeld een auto-ongeval, de dood van een familielid of huisdier, mishandeling, enz...)
3. **KARAKTER:** wat voor persoon is jouw personage van binnen. Aardig/nors, grappig/saai, dapper/bang, verlegen,

ongeduldig, opvliegend/kalm, rechtvaardig, dromer,...

Maak er geen droge opsomming van, maar probeer het op te schrijven alsof het personage het zelf aan u vertelt. Hierdoor graaf je steeds dieper in het leven en het hoofd van je personage en kom je zoveel over hem/haar te weten dat je hem/haar echt gaat leren kennen. Niet alleen word je personage op die manier echt en geloofwaardig voor de lezers, maar het wordt makkelijker voor jou om hem/haar in je verhaal beslissingen te laten nemen. Als je je personages goed kent, zal het gemakkelijker zijn om je verhaal te schrijven.

Maak je personage niet perfect! Geef hem/haar bepaalde karaktertrekjes mee die het hem/haar moeilijk maken. Bvb. een personage dat bang is voor spinnen en net door een donkere kelder vol spinnen moet kruipen om aan de boeven te ontsnappen. Dat maakt je verhaal nog dubbel zo spannend!

Structuur

De structuur is het geraamte van je verhaal. Bepaal op voorhand hoe je verhaal zal verlopen, welke hindernissen je personage zal tegenkomen en hoe het allemaal zal aflopen. Zo krijg je een idee hoe lang je verhaal ongeveer zal worden en of het wel spannend genoeg is. Dat kun je doen door je verhaal in blokjes onder te verdelen:

1. BEGIN

Hier maken we kennis met je hoofdpersoon en zijn/haar alledaagse leven.

2. GEBEURTENIS 1

Er gebeurt iets waardoor je personage een doel krijgt en in het avontuur terecht komt. Bvb. je personage vindt bij het opruimen van de zolder een schatkaart.

3. VERHAAL

Je personage moet een heleboel hindernissen overwinnen om zijn doel te bereiken. Booswichten, monsters, kolkende rivieren, angsten twijfels,...

4. PROBLEEM

Dit is een punt in je verhaal waar het helemaal mislukt voor je hoofdpersonage. Net toen we dachten dat hij/zij de schat zou vinden, wordt je personage gevangen genomen door de booswichten en gaan ze er zelf met de schat vandoor. De toestand is uitzichtloos.

5. GEBEURTENIS 2

Door zijn haar intelligentie, door hulp van zijn/haar vrienden kan je personage uit de problemen komen. Nu gaat je personage alles op alles zetten om zijn/haar doel te bereiken.

6. EINDE (ONTKNOPING)

Hier zien we ons personage zijn of haar doel zal bereiken. Je personage komt bvb. oog in oog te staan met de booswichten en nu zullen we zien of hij/zij zal overwinnen en zijn/haar doel van in het begin bereiken.

Zintuigen

Gebruik bij het schrijven al je zintuigen (zien, horen, ruiken, voelen, smaken). Door te beschrijven wat je personage hoort, ziet, voelt, ruikt en smaakt, help je de lezer om zich in te leven in je verhaal. Probeer je in het hoofd van je personage te verplaatsen en je alles in te beelden wat hij/zij op dat moment zou voelen, zien, horen, ruiken... Schrijf dus niet: 'Jan liep over het kerkhof', maar schrijf:

'De poort van het kerkhof kraakte oorverdovend toen Jan hem open duwde. Het was donker en koud en flarden mist dwaalden als geesten tussen de grafzerken. De dorre bladeren ritselden onder zijn schoenen toen hij verder liep. Jan voelde ieder haartje op zijn lijf rechtop staan toen er plots een uil kraste. Het klonk als een kreet van de onrustige doden en Jan wilde niets liever dan rechtsomkeert maken en halsoverkop wegluchten. Weg van hier, naar huis, naar zijn warme bed... Maar hij was nu zo vlakbij zijn doel. Hij mocht nu niet bang zijn. Hij moest doorgaan.

Samenvatting

Begin ook niet meteen je hele boek te schrijven, maar maak eerst een samenvatting van maximum 15 pagina's, waarin je het hele verhaal in het kort beschrijft van begin tot het einde. Zo heb je meteen een overzicht hoe je verhaal zal verlopen en kan je nog makkelijk dingen toevoegen of schrappen. En als je al op voorhand weet hoe je verhaal zal verlopen, dan heb je ook veel minder kans dat je vast komt te zitten bij het schrijven.

Eenmaal je samenvatting klaar is en je bent er tevreden over, dan kan je je verhaal beginnen schrijven. Concentreer je op het verhaal zelf, zorg dat alles goed op elkaar volgt. Pas later kun je het nakijken en er beschrijvingen enz. aan toevoegen. Hoe meer je het naleest en corrigeert, hoe beter het wordt. Wees ook niet bang om dingen te schrappen als ze niet in je verhaal thuishoren. Vaak wordt een verhaal net beter als je er iets uit weglaat.

